

KANSALLINEN ELEKTRONINEN KIRJASTO

FinELib

KATSAUS VUODEN 2006 TOIMINTAAN

FINELIB – KATSAUS VUODEN 2006 TOIMINTAAN

1. Strategiakausi 2004-2006	3
2. FinELib tietoyhteiskunnan toimijana	4
3. Verkkoaineiston hankinta ja käyttö	6
4. Asiakaspalvelun ja toimintatapojen kehittäminen	14
5. Nelli-tiedonhakuportaali	15
6. Henkilöstö ja osaamisen kehittäminen	16
7. FinELibin talous 2006	17

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1: Lisensioidut aineistot 2006	5
Taulukko 2: Uudet tietokannat painopistealoilta 2007	5
Taulukko 3: Artikkelihinnan kehitys sektoreittain 2003-2006	12
Taulukko 4: Kulut sektoreittain	16
Taulukko 5: Kulut kululajeittain	16
Taulukko 6: Elektronisen aineistohankinnan kulut v. 2006	17
Taulukko 7: Nelli-portaalin kulut 2006	17
Taulukko 8: FinELibin järjestämä koulutus	18
Taulukko 9: Kirjastoverkostolle järjestetyt asiantuntijaseminaarit	19
Taulukko 10: Nelli-koulutukset	19

KUVALUETTELO

Kuva 1: Tulostetut artikkelit sektoreittain 2001-2006	7
Kuva 2: Tulostetut artikkelit sektoreittain 2001-2006 – Indeksi	7
Kuva 3: Tehdyt haut sektoreittain 2001-2006	8
Kuva 4: Tehdyt haut sektoreittain 2001-2006 indeksi	8
Kuva 5: Tulostetut artikkelit sektoreittain Elsevierin ScienceDirect-aineistosta 2002-2006	9
Kuva 6: Tulostetut artikkelit sektoreittain Elsevierin ScienceDirect-aineistosta 2002-2006 indeksi	9
Kuva 7: Tulostetut artikkelit sektoreittain EBSCO-tietokannoista 1999-2006	10
Kuva 8: Tulostetut artikkelit sektoreittain EBSCOHost-tietokannoista 1999-2006	10
Kuva 9: Aineistohankinnan kulut luokittain ja sektoreittain	17
Kuva 10: Nelli-portaalin kulut luokittain ja sektoreittain	18

LIITTEET SIVUILLA 20-24

FinELibin järjestämä koulutus
Tutkimukset FinELib-toiminnasta
FinELib-henkilöstön pitämät esitelmät
FinELib-henkilöstön julkaisemat artikkelit
FinELib-henkilöstön jäsenyydet valtakunnallisessa ja kansainvälisessä toiminnassa

1. STRATEGIAKAUSI 2004-2006

Vuosi 2006 oli FinELibin strategiakauden 2004-2006 viimeinen vuosi. FinELibin strategiakauden tavoite oli tehdä FinELibistä elektronisten kirjastopalvelujen huippuosaaja, merkittävä vaikuttaja suomalaisessa tietoyhteiskunnassa sekä haluttu kansallinen ja kansainvälinen strateginen kumppani. Strategisina päämäärinä oli asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaaminen, yhteiskunnallinen vaikuttaminen, rahoitusjärjestelmän ja johtamisen uudistaminen, huippuosaaminen ja hyvä imago.

Asiakaskirjastojen palvelutarpeiden tunnistamiseksi määriteltiin asiakassegmentit uudella tavalla. Työn tuloksena asiakassegmenteiksi määriteltiin yliopistot, ammattikorkeakoulut, tutkimuslaitokset ja yleiset kirjastot. Palvelutarpeet on toiminnassa otettu huomioon mm. mahdollistamalla uusien asiakasryhmien tulo palvelun piiriin. Yliopistolliset sairaalat ja osa ammattikorkeakoulujen yhteydessä toimivista toisen asteen oppilaitoksista ovat FinELibin aineistohankinnan piirissä. Ratkaisut parantavat aineistojen saavutettavuutta. Avoimen yliopiston ja ammattikorkeakoulun kanssa on tehty yhteistyötä tavoitteena avoimen korkeakoulun saaminen FinELibin piiriin. Aineistokonsortion minimikoko laskettiin neljään organisaatioon, mikä mahdollisti pienempien tieteenalakohtaisten aineistojen hankinnan. Yleisten kirjastojen mahdollisuutta hankkia aineistoja on helpotettu kahteen otteeseen: ensin mahdollistamalla yksittäisten kunnankirjastojen hankinta mikäli kunnat edustivat riittävää väestöpohjaa, sitten poistamalla väestöpohjarajoitus kokonaan. Nelli-portaalin käyttöönotto on edennyt hyvin. Vuoden 2006 loppuun mennessä portaalia käyttivät 19 yliopistoa, 19 ammattikorkeakoulua ja 10 maakuntakirjastoa.

Strategiakauden aikana palvelujen laatua ja vaikuttavuutta tutkittiin sekä jäsenkirjastoille suunnatuilla asiakaskyselyillä että kirjastojen asiakkaille palvelujen käyttäjinä suunnatuilla käyttäjäkyselyillä. Asiakaskyselyjen perusteella FinELibin palvelut (aineistohankinta ja Nelli-portaalipalvelut) koetaan erittäin tärkeiksi. Kirjastot ovat myös palveluihin pääosin tyytyväisiä.

FinELibin yhteiskunnallinen vaikuttavuus näkyy mm. lisensioitujen aineistojen määrän ja käytön kasvuna. Strategiakaudella konsortion käytössä olevien lisensioitujen aineistojen määrä kasvoi 100 tietokannalla ja 7000 lehtinimekkeellä. Aineistohankinnan painopistealueilla (humanistis-yhteiskuntatieteelliset ja kotimaiset aineistot sekä yleisten kirjastojen ja ammattikorkeakoulujen aineistot) onnistuttiin aineistojen määrää lisäämään. Kohdennettua lisärahoitusta saatiin yliopistojen humanistisiin ja yhteiskuntatieteellisiin aineistoihin. Vuodesta 2003 artikkelilataukset ovat kasvaneet 3,5 miljoonasta 6,2 miljoonaan vuonna 2006. Aineistoista tehtyjen hakujen määrä samalla ajanjaksolla kasvoi 13,5 miljoonasta hausta 42 miljoonaan hakuun.

E-kirjahankintaa vahvistettiin lisensioimalla merkittävä määrä uusia aineistoja, joista osa hankittiin koko konsortion käyttöön. Nelli-portaali on osoittautunut hyväksi välineeksi vapaasti verkon kautta saatavissa olevan aineiston tavoittamiseksi. Vuoden 2006 lopussa portaalin kautta oli haettavissa useita satoja vapaita verkkoaineistoja.

Tutkimusyhteistyö informaatioalan tutkijoiden ja opiskelijoiden kanssa tuotti useita tutkimuksia ja artikkeleita verkkoaineistojen hankinnasta ja käytöstä. Myös kansainvälisiä tutkimushankkeita on vireillä.

Rahoituksen osalta aloitettiin vuonna 2006 kansallisten perusaineistojen määrittelytyö, jonka tavoitteena on turvata keskeiset perusaineistot kaikille FinELib-konsortion jäsenille.

FinELibin talousraportoinnin läpinäkyvyyttä lisättiin. Palveluyksikön osaamista vahvistettiin onnistuneilla rekrytoinneilla ja vuoden 2007 alusta henkilökunnan vakinaistamisella. Erityisesti yksikön juridinen, talous- ja asiakasosaaminen vahvistuivat strategiakauden aikana. Johtamiseen panostaminen näkyi positiivisesti Kansalliskirjaston työtyytyväisyyskyselyssä.

2. FINELIB TIETOYHTEISKUNNAN TOIMIJANA

Asiakasorganisaatioiden toimintaympäristön muutokset, mm. lisääntyvä yhteistyö ja organisaatioiden yhdistymiset, alkoivat näkyä FinELibin toiminnassa vuoden 2006 aikana. FinELibin vaikutus tietoyhteiskuntaan näkyi myös kumppanuushankkeiden, perusaineistojen määrittelyn, tutkimusyhteistyön sekä kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön kautta.

Toimintaympäristön muutokset

Asiakasorganisaatioiden toimintaympäristöjen muutoksista nähtiin ensimmäisiä merkkejä myös FinELibin toiminnassa. Vuonna 2006 koettiin ensimmäinen ammattikorkeakoulujen yhdistyminen (Haaga-Helia). Tutkimuslaitospuolella uusi EVIRA näki päivänvalon. Kuntapuolen muutoksista voi mainita Rovaniemen kaupungin ja maalaiskunnan yhdistymisen vuoden 2006 alusta. Vuoden 2007 alusta kuntaliitosten johdosta Suomessa on 416 kuntaa, 14 kuntaa aiempaa vähemmän. Rakennemuutokset näkyvät FinELibin toiminnassa mm. aineistosopimuksien ja hintaehtojen uudelleen neuvotteluina. Toimintaperiaatteita jouduttaneen myös miettimään uudelta pohjalta.

FinELib-konsortion toimintaa on kehitetty ottamalla huomioon lisääntynyt yhteistyö asiakasorganisaatioissa. Ammattikorkeakoulusektorilla toivottiin mahdollisuutta laajentaa FinELib -lisenssit koskemaan myös toisen asteen oppilaitoksia. Vuonna 2006 laajennusmahdollisuuksien selvittämistä varten perustettiin työryhmä, joka koostui ammattikorkeakoulujen ja FinELib-palveluyksikön edustajista. Työn lopputuloksena ammattikorkeakoulut, joilla sama ylläpitäjä ylläpitää myös toisen asteen oppilaitosta, voivat laajentaa lisenssit myös toiselle asteelle. Laajentamisen valitsi neljä organisaatiota.

Avoimen yliopiston ja ammattikorkeakoulun opiskelijat toivotaan myös saatavan FinELib-toiminnan piiriin. Tällä hetkellä avoimen yliopiston opiskelijoita ei ole otettu huomioon FinELib-sopimusten hinnoittelussa ja siten heillä ei myöskään ole aineistojen käyttöoikeutta. Suomen avoimet yliopistot ja FinELib-palveluyksikkö laativat vuoden 2006 aikana avoimien yliopistojen käyttäjämääriä kuvaavan FTE-luvun laskemiskaavan. Ohjausryhmä päätti, että opetusministeriölle esitetään rahoitusta vuodelle 2008 sekä avoimille yliopistoille että ammattikorkeakouluille.

Strategiatyöskentelyn kuluessa FinELib-konsortion merkitys yhteisten asioiden edistäjänä kirkastui. Konsortio on entistä enemmän yhteinen voimavara, jonka työn tuloksia kaikki jäsenet voivat hyödyntää ja jonka eteen koetaan tärkeäksi tehdä yhdessä töitä.

Kumppanuushankkeet

FinELib pyrkii kumppanuushankkeiden avulla kehittämään kumppanuushankkeiksi valittuja kohteita yhdessä hankkeen osapuolten kanssa. Tavoitteena on, että kumppanin kanssa tehtävä kehitystyö hyödyttää koko konsortiota. Kumppanuushankkeessa Helsingin yliopiston kirjastojen kanssa järjestettiin syyskuussa 2006 kansainvälinen ERM-seminaari. Seminaarissa tutustuttiin Electronic Resource Management-ohjelmistoihin ja pohdittiin, miten ne voivat palvella FinELib-konsortion jäseniä aineistojen ja lehtitietojen hallinnassa. Pohjanportti-kirjastojen kumppanina on suunniteltu ja toteutettu tunnistamispalvelu ja etäkäyttöpalvelu yleisille kirjastoille. Tunnistamis- ja etäkäyttöpalvelut mahdollistavat aineistojen etäkäytön. Tunnistamispalvelu on jo tuotannossa muutamissa kirjastoissa. Lisäksi tunnistautuminen mahdollistaa omaNelli-palvelujen käytön. Etäkäyttöpalvelu on vielä testausvaiheessa.

Stadian ammattikorkeakoulun kanssa on yhteistyöhankkeena ollut digitaalisten opinnäytteiden saattavuus Nellin kautta. Hankkeen etenemistä on jarruttanut EnCompass-ohjelmiston vajavaisuudet. Hanke etenee jatkossa, kun Encompass on nyt korvattu Dspace-julkaisuarkistopalustalla.

Perusaineistot turvaamaan tiedonsaantia

Kirjastosektoreiden ja FinELib-palveluyksikön edustajista koostuva työryhmä kokosi vuoden 2006 aikana esityksen perusaineistoista, joilla voitaisiin turvata suomalaisen huippututkimuksen edellytykset ja tarjota kansalaisille tarpeellista elektronista aineistoa. Yliopisto- ja tutkimuslaitoskirjastot määrittelivät huippututkimuksen edellyttämät aineistot, jotka ovat osa kansallista tutkimusta tukevaa infrastruktuuria.

Työryhmä määritteli myös ns. kansalaisen perustietopakettin, joka tukee mm. koululaisten, opiskelijoiden, yrittäjien ja ikääntyvän väestön tiedonsaantia. Kansalaisen perustietopaketti varmistaa kansalaisten tasa-arvoista tiedonsaantia. Peruspakettiin on koottu suomalaista yhteiskuntaa ja kieltä kuvastavaa tietoaineistoa, yleishyödyllistä tietoaineistoa sekä kansallisia tietokantoja. Perustietopakettin aineistot pyritään tarjoamaan kansalaiskäyttöön erityisesti yleisten kirjastojen kautta. Sekä huippututkimuksen aineistoista että kansalaisen perustietopakettin rahoituksen tarpeesta on laadittu alustava kustannusarvio, joka tarkentuu vuoden 2007 aikana.

Tutkimusyhteistyö

Keskitetyn e-aineistojen hankinnan yksi etu on että e-aineistojen hankinnan vaikuttavuutta voidaan tutkia valtakunnallisella tasolla. FinELib-käyttäjäkyselyiden pohjalta on tehty tutkimusta siitä, miten elektronisten aineistojen käyttö vaikuttaa tutkijoiden työhön. Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksen professorit Pertti Vakkari ja Sanna Talja ovat selvittäneet tutkimuskulttuurien yhteyttä e-resurssien käyttöön ja tutkimusalojen käyttämän kirjallisuuden ja informaation luonteen vaihtelun vaikutusta käyttö- ja hakutapoihin. Osa hankkeesta on tehty yhteistyössä tohtori Paul Woutersin (The Royal Dutch Academy for Arts and Sciences) and tohtori Jenny Fryn (Oxford Internet Institute, University of Oxford) kanssa (ks. artikkeliviite liitedokumentissa: Vakkari, Pertti & Talja, Sanna (2006)).

Professori Vakkari tutki lisäksi elektronisten aineistojen käytön trendejä yliopistoissa vuosien 2000 - 2005 välisenä aikana FinELibin käyttäjäkyselyissä saatujen tulosten pohjalta. Tutkimus osoitti mm., että elektronisten aineistojen saatavuus on merkittävämpi

aineistojen käyttöä ennustava tekijä kuin tutkimusta tekevien tieteenala (ks. artikkeliviite liitedokumentissa: Vakkari, Pertti).

Nelli-portaalista tehtiin yksi pro gradu tutkielma (Varsinais-Suomen Nelli) ja Tampereen yliopiston Nelli -käyttöliittymää analysoidaan verkkopalvelujen suunnittelu ja evaluointi -projektissa (aineopintoihin kuuluva ammatillinen projekti). Oulun yliopistoissa tehtiin pro gradu -tutkielma elektronisen aineiston vaikutuksesta kaukopalvelutoimintaan Oulun yliopiston kirjastoissa. Elektronisten aineistojen hallinnoinnista viidessä tieteellisessä kirjastossa tehtiin pro gradu -tutkielma Åbo Akademiassa (ks. liite). Lisäksi on tekeillä tutkimuslaitosten käyttäjäkyselyyn pohjautuva kandidaatintutkielma.

Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksen opiskelijat ovat käyttäneet jo parin vuoden ajan tutkimusmenetelmäkursseilla FinELibin vuoden 2004 käyttäjäkyselyjen aineistoa. He ovat perehtyneet tilastollisiin menetelmiin kyselyaineistoa analysoimalla ja tehneet harjoitustöitä määrittellen tutkimuskysymyksen ja hakien siihen vastauksen aineistoa analysoimalla.

FinELib-käyttäjäkyselyjen sisältöä kehitettiin yhteistyössä Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksen kanssa. Myös Tennesseeen yliopiston professori Carol Tenopir arvioi käyttäjäkyselyt ja teki muutosehdotuksia, joiden perusteella käyttäjäkyselyistä saatavia tuloksia voitaisiin paremmin verrata muihin kansainvälisiin e-aineistojen käyttötutkimuksiin. FinELibin kyselyillä kerättyjä aineistoja on käytetty myös tutkimusaineistona yliopistojen tutkimusmenetelmäkursseilla.

Vuoden 2006 syksyllä tutkimuslaitosten edustajat ja yleisten kirjastojen edustaja muokkasivat yhdessä FinELib-palveluyksikön kanssa käyttäjäkyselylomakkeet tutkimuslaitoksille ja yleisille kirjastoille sopivaan muotoon. Kyselyt toteutetaan kaikille kirjastosektoreille keväällä 2007.

Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö

FinELib on ollut mukana useissa kansallisissa ja kansainvälisissä kehittämishankkeissa. Aineistohankinnan suunnittelijat ovat osallistuneet kansainvälisiin konferensseihin (ICOLC, European ICOLC, IFLA) puhujina sekä kutsuttuina edustajina kustantajien Advisory Boardissa. Pohjoismaista yhteistyötä on jatkettu mm. yhteisneuvotteluilla Nature-aineistosta.

Nelli-toimiston pohjoismainen ja kansainvälinen yhteistyö on jatkunut kohtalaisen tiiviinä. Yhteistyötä on ollut Ruotsin Libris- ja Sesim-portaalien kanssa sekä Norjan yliopistojen ja yleisten kirjastojen portaalihankkeiden kanssa (mm. hakuohjelmia on vaihdettu). Kansainvälisesti on osallistuttu aktiivisesti ExLibriksen MetaLib- ja SFX-käyttäjryhmien työhön.

Kansallisella tasolla on jatkettu yhteistyötä Suomen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen muodostamassa HAKA-luottamusverkostossa. Haka-luottamusverkoston käyttäjät saavat sähköiset palvelut käyttöönsä yhdellä käyttäjätunnuksella. Haka-luottamusverkoston tekniikaksi on valittu Shibboleth-ohjelmisto, joka vuoden 2006 lopussa oli käytössä 9 yliopiston ja yhden ammattikorkeakoulun Nelli-portaalissa. Tammikuussa 2007 Nelli nousi Suomen käytetyimmäksi Shibboleth-kirjautumista käyttäväksi palveluksi. (liitteessä jäsenyydet ja pidetyt esitelmät).

3. VERKKOAINEISTON HANKINTA JA KÄYTTÖ

Vuoden 2006 lopussa FinELibin lisensioimia tietokantoja oli yli 270. Näistä valtaosa on viitetietokantoja ja hakuteoksia. Elektronisten lehtien määrä oli n. 18 600 nimekettä. Strategiakauden alusta aineistojen määrä on kasvanut merkittävästi (Taulukko 1).

Taulukko 1. Lisensioidut aineistot 2006

Mittari	Aineistoja 2006	Aineistoja 2003
Lisensioitujen tietokantojen määrä	273 tietokantaa <ul style="list-style-type: none">59 kokotekstikantaa112 viitetietokantaa92 hakuteostietokantaa8 e-kirjakokoelmaa2 viitteidenhallintaohjelma	<ul style="list-style-type: none">175 tietokantaa14 500 e-lehteä
E-lehtien / kokotekstilehtien määrä	<ul style="list-style-type: none">noin 18 600 e-lehteä/kokotekstilehteä	<ul style="list-style-type: none">noin 14 600 e-lehteä
E-kirjojen määrä (ostetut kokoelmat)	<ul style="list-style-type: none">noin 278 000 e-kirjaa	<ul style="list-style-type: none">noin 1360 e-kirjaa

Vuoden 2007 alusta lukien kaikille painopistealueille (humanistis-yhteiskuntatieteelliset ja kotimaiset aineistot, yleisten kirjastojen ja ammattikorkeakoulujen aineistot) neuvoteltiin uusia aineistoja (taulukko 2).

Taulukko 2. Uudet tietokannat painopistealoilla 2007

Painopistealue	Uusien tietokantojen määrä / 2007
Humanistis-yhteiskuntatieteelliset aineistot	2 *
Kotimaiset aineistot	3 **
Yleisten kirjastojen esittämät aineistot	2 **
Ammattikorkeakoulujen esittämät aineistot	6 ***

* Aleks, Nationalencyklopedin
** Aleks, Kauppalehti Online, WSOY Yritys Online
*** Aleks, FSTA, Kauppalehti Online, Nationalencyklopedin, IIPA, EBSCO Business Source Complete

Valtaosa FinELibin aineistohankinnan volyyminä (aineistojen määrä, kustannukset ja käyttö) kohdistuu yliopistoihin. Kokonaisrahoituksesta yliopistojen osuus oli 75 %. Aineistojen käyttö sekä artikkelilatauksina että tehtyinä hakuina on myös yliopistoissa merkittävästi suurempaa kuin muilla sektoreilla (ks. Verkkoaineiston käyttö).

Ammattikorkeakoulujen aineistohankinnan osuus FinELibin kokonaisrahoituksesta on noin 10 %. Aineistojen käyttö on vielä pientä, mikä osittain johtuu sopivien aineistojen puutteesta. Tarkasteltaessa aineistohankintaa aineistotyypeittäin näyttää siltä, että ammattikorkeakoulut ovat parhaiten löytäneet tarpeitaan vastaavaa aineistoa hakuteoksista. Ammattikorkeakoulujen osuus FinELibin hakuteoshankintakustannuksista on n. 30 % kun se lehtien osalta on vähän yli 10 %. Tosin ammattikorkeakoulujenkin

aineistohankintaan käyttämästä rahamäärästä valtaosa kohdistuu verkkolehtiin, samoin kuin yliopistoilla ja tutkimuslaitoksilla.

Tutkimuslaitosten aineistohankinnan osuus FinELibin kokonaisrahoituksesta on samansuuruinen kuin ammattikorkeakouluilla (10 %). Aineistojen käyttö on volyymiltaan samaa suuruusluokkaa kuin ammattikorkeakouluissa, mutta käyttö vaihtelee organisaatioittain.

Yleisten kirjastojen osuus FinELibin kokonaisrahoituksesta on pienin (3 %). Käytössä olevia aineistoja on vuosi vuodelta tullut lisää, mutta aineistojen käyttö on vielä vähäistä.

Sopimusneuvottelut

Vuoden 2006 aikana palveluyksikkö kävi sopimusneuvotteluja noin 70 aineistosta. Uusia aineistoja neuvoteltavana oli noin 20. Pohjoismaisena yhteistyönä käytiin neuvottelut Nature-aineistosta. Konsortioiden yhdistetyllä neuvotteluvoimalla neuvottelutulos ensimmäisestä tarjouksesta saatiin kohtuulliseksi. Vuonna 2006 kilpailutettiin 11 aineistoa, joihin saatiin 37 tarjousta (2-5 tarjousta / aineisto). Kilpailutus on varsin työläs prosessi eikä aineistokonsortion koko merkittävästi vaikuttanut tehtävään työmäärää.

FinELib-lisenssisopimuksien neuvottelemisessa käytetään hyväksi palveluyksikön laatimia mallisopimuksia. Englanninkielisen mallisopimuksen pohjana toimii maailmanlaajuisesti tunnustettu NESLI/JISC mallisopimus. Sopimusten uudistamisvaiheessa sopimuksia pyritään päivittämään ja parantamaan entisestään. Erityisen paljon työtä sopimuksissa vaativat riittävät käyttöehdot, ehtojen selkeys sekä vastuukysymykset.

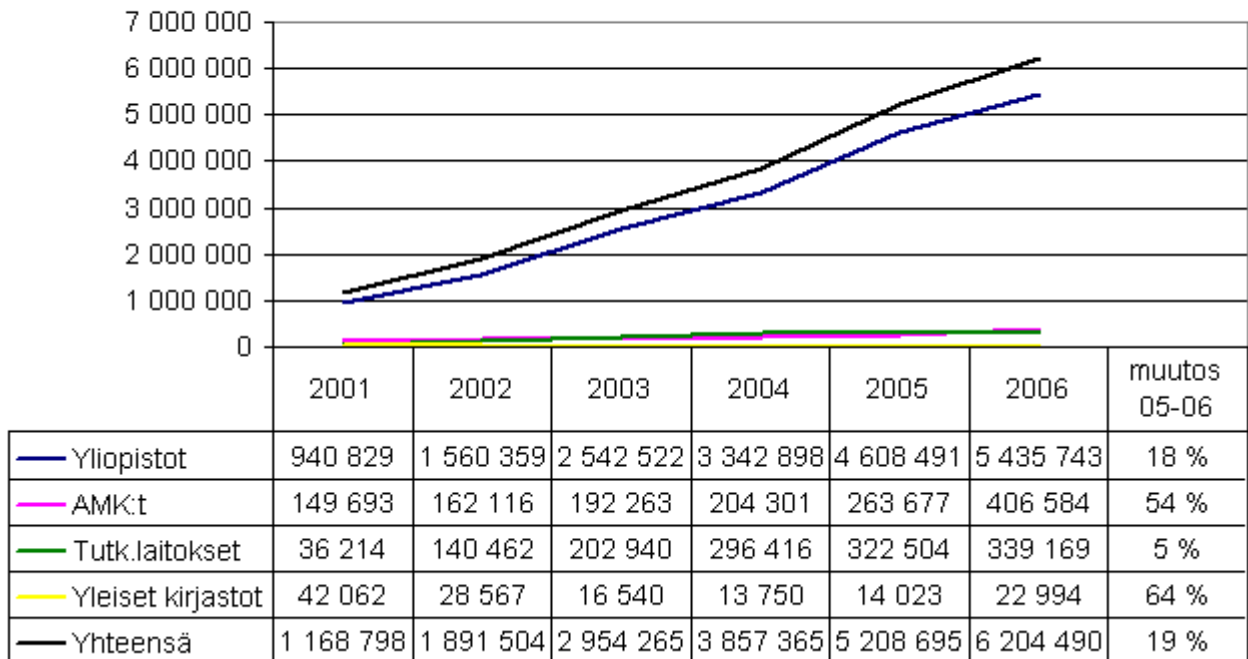
Verkkoaineiston käyttö ja käytön kehitys

Artikkelilatausten ja tehtyjen hakujen trendi

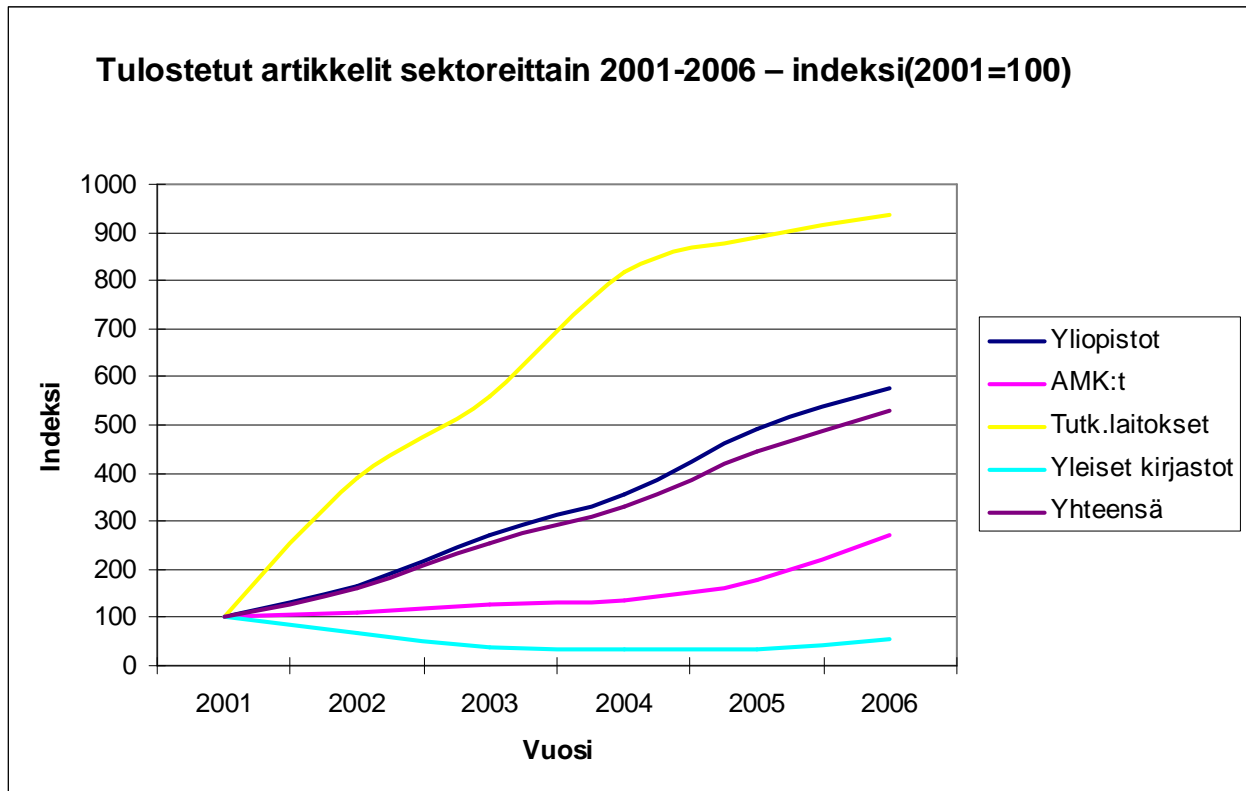
Vuosina 2004 ja 2005 jatkunut nopea kasvukäyrä aineistojen käytössä on hieman taittunut vuoden 2006 aikana sekä tehtyjen hakujen että artikkelilatausten määrissä. Vuonna 2005 artikkelilatausten määrä kasvoi vielä 38 % vuosivauhdilla kunnes kasvuvauhti hiipui 19 prosenttiin vuonna 2006. Yliopistosektorin osuus kokotekstiaineistojen käytöstä on 88 %. Käyttö keskittyy monitieteisiin Ebsco- ja ScienceDirect-aineistoihin, joissa päästiin vuonna 2006 aineistokonsortion tasolla lähes 2 miljoonaan artikkelilataukseen. Tieteenaloittaisissa OVID-, IEL- ja ABI Inform -aineistoissa päästään vuosittaisella 200 000 – 300 000 artikkelilatauksella hyvään käyttöasteeseen. Ammattikorkeakoulusektorilla käyttö on kasvanut 54 % johtuen lisääntyneestä monitieteisten aineistojen käytöstä.

Kuvio 1. Tulostetut artikkelit sektoreittain 2001-2006

Tulostetut artikkelit sektoreittain 2001 - 2006

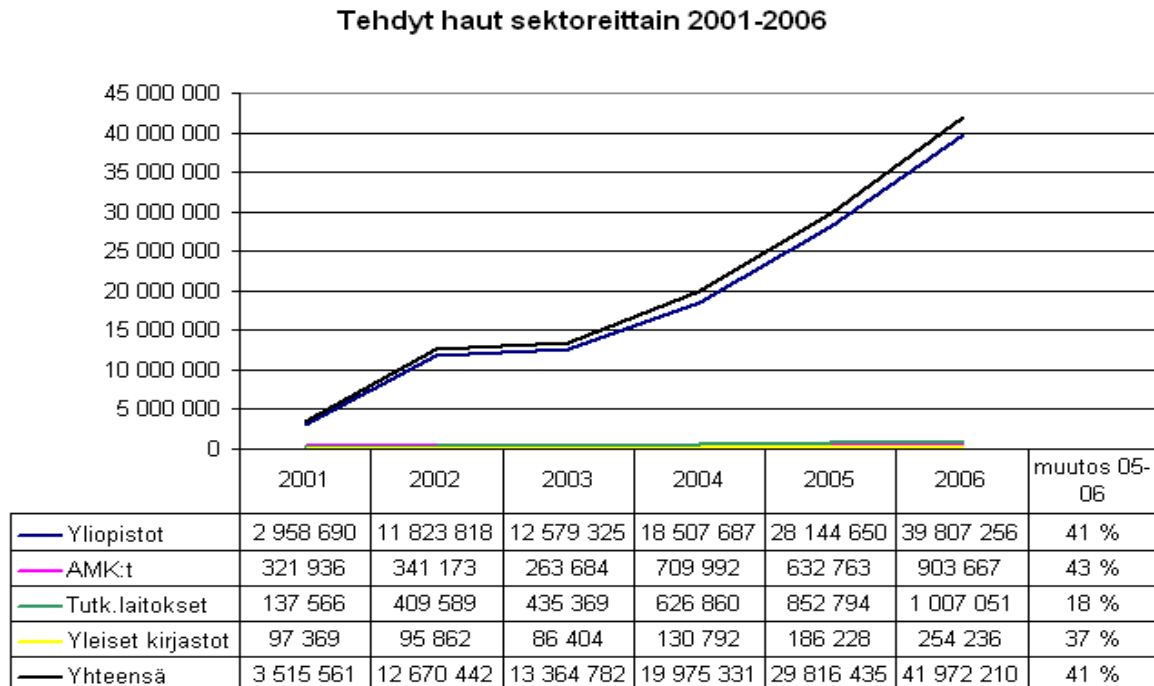

Kuvio 2. Tulostetut artikkelit sektoreittain 2001-2006 – indeksi

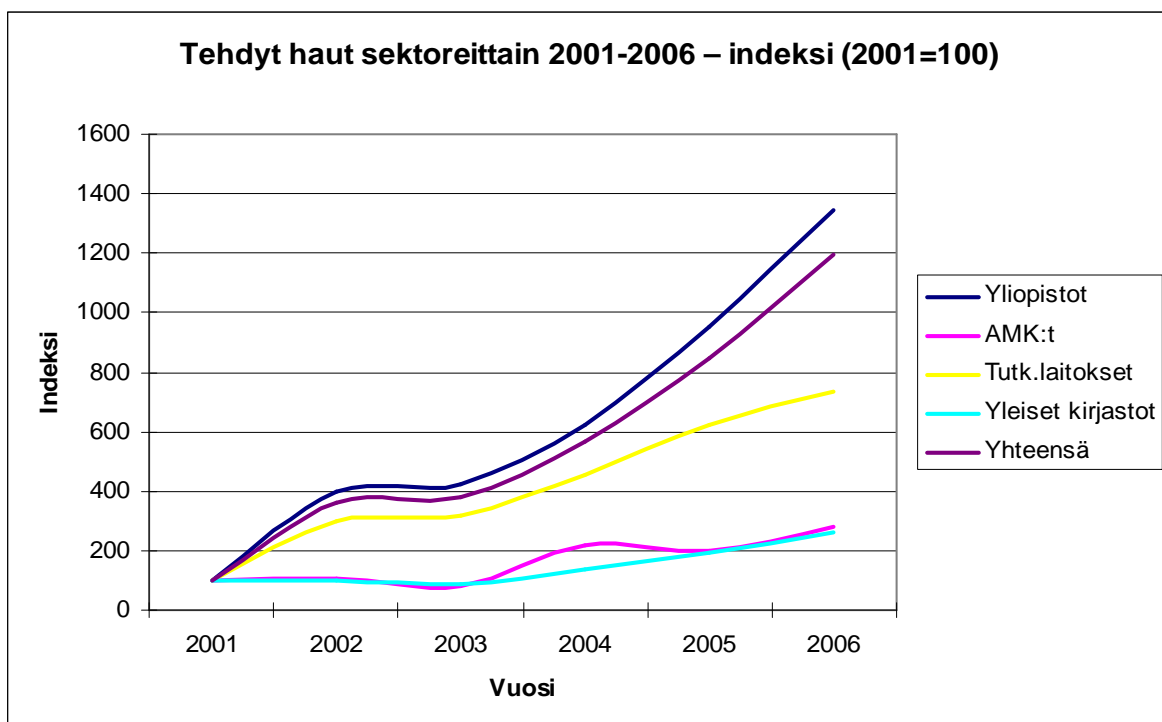

Vuonna 2005 tehtyjen hakujen määrä nousi 29,8 miljoonasta vuoden 2006 42 miljoonaan hakuun, mikä vastaa lähes 41 % vuosikasvu. MOT-sanastojen osuus kaikista hauista on 31,2 miljoonaa. Ilman MOT-sanastojen osuutta hakujen vuosikasvu on 25 % ja hakujen määrä 10,8 miljoonaa. Verrattaessa hakujen (10,8 milj.) ja artikkelilatausten määriä (6,2 milj.) voidaan päätellä, että aineistojen käyttäjät löytävät enenevässä määrin etsimäänsä aineistoa.

Kuvio 3. Tehdyt haut sektoreittain 2001-2006

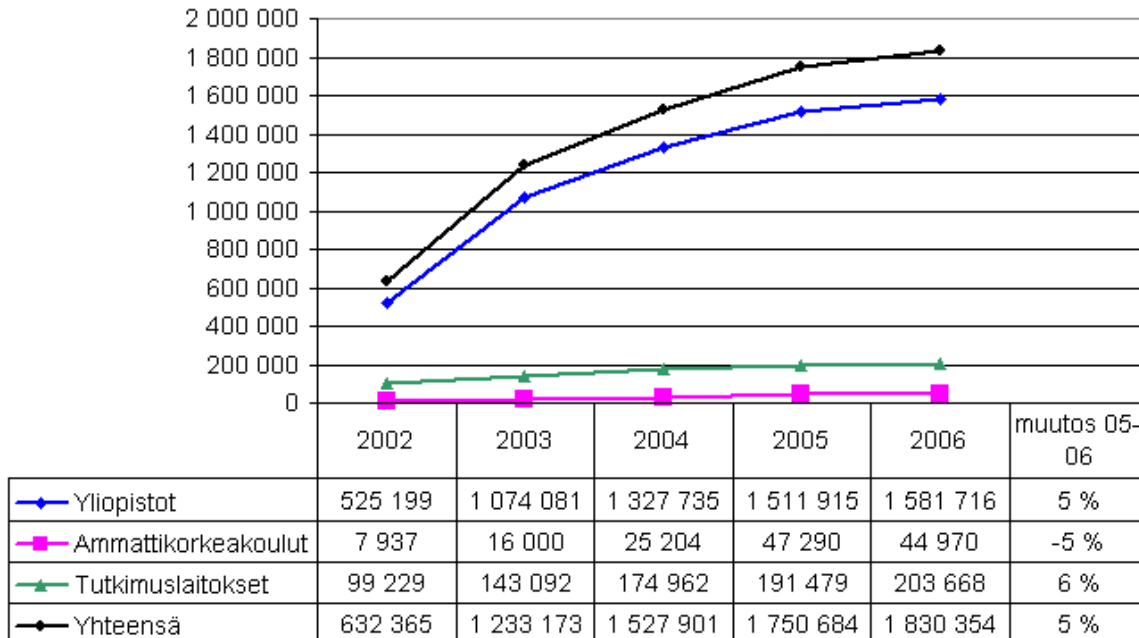
Kuvio 4. Tehdyt haut sektoreittain 2001-2006 indeksi

ScienceDirect-aineiston käytön kasvu on ollut jo pitkään hiipumassa. Vuoden 2006 aikana käytön kasvu on hidastunut viiteen prosenttiin. Kasvu on hidastunut vuodesta 2003 lähtien ja on saavuttamassa pian kulminaatiopisteensä.

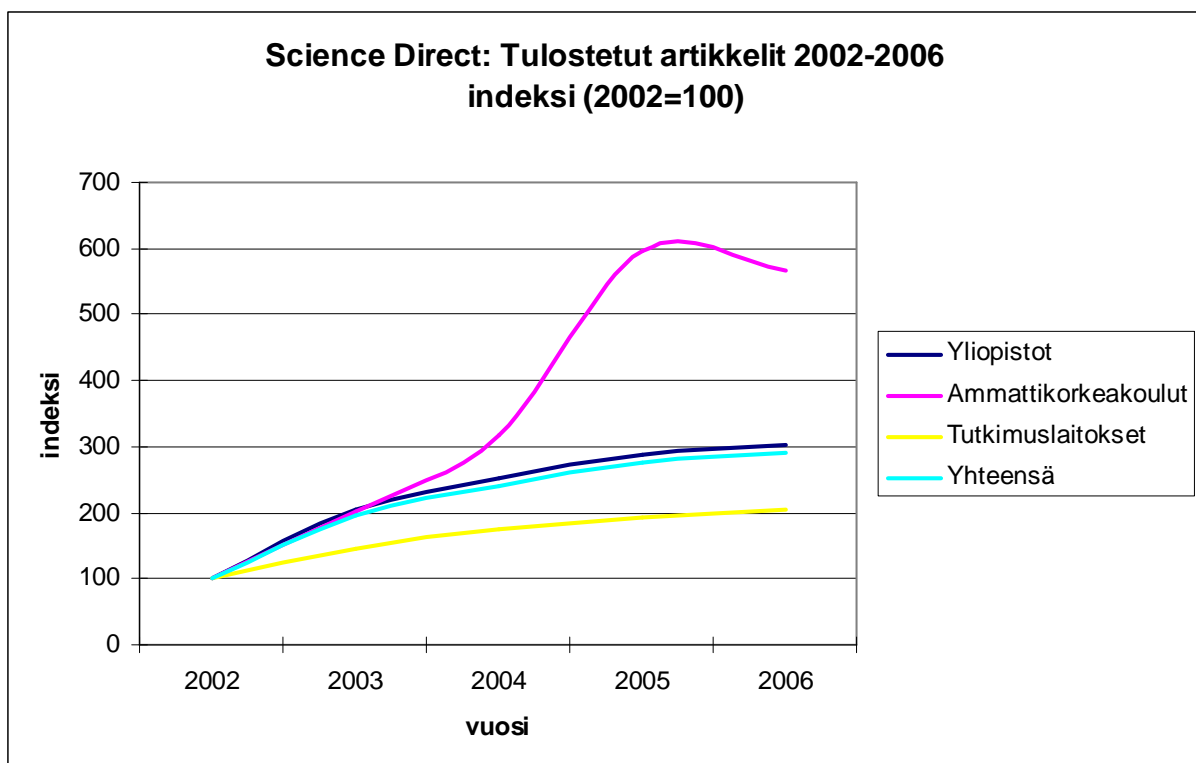
Kuvio 5. Tulostetut artikkelit sektoreittain Elsevierin ScienceDirect-aineistosta 2002–

Science Direct: Tulostetut artikkelit 2002-2006

200

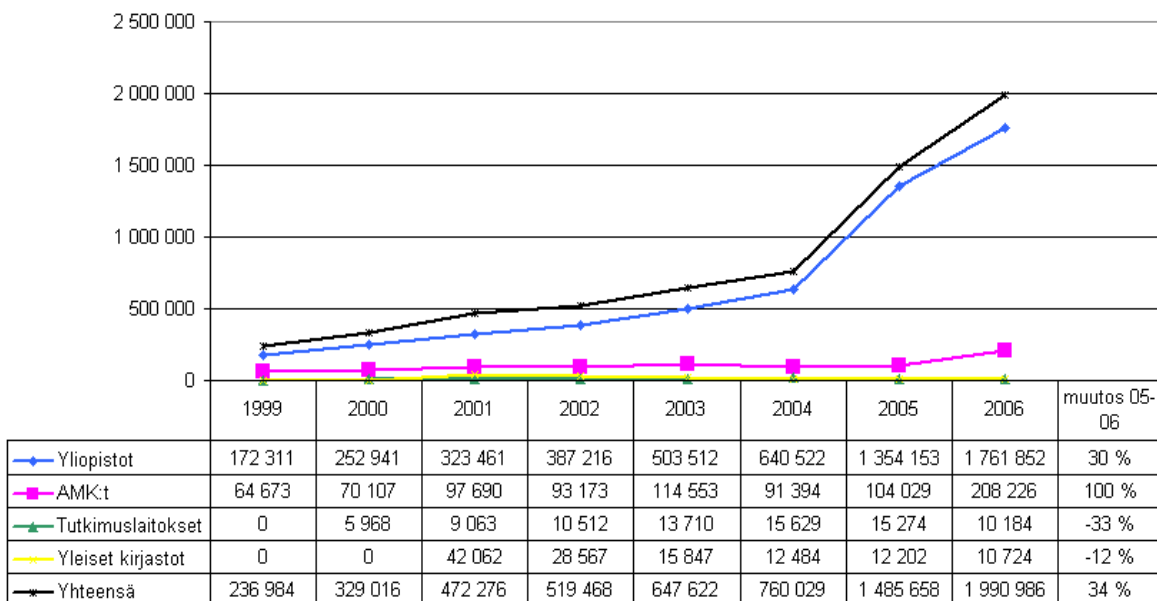
Kuvio 6. Tulostetut artikkelit sektoreittain Elsevierin ScienceDirect-aineistosta 2002–2006 – indeksi

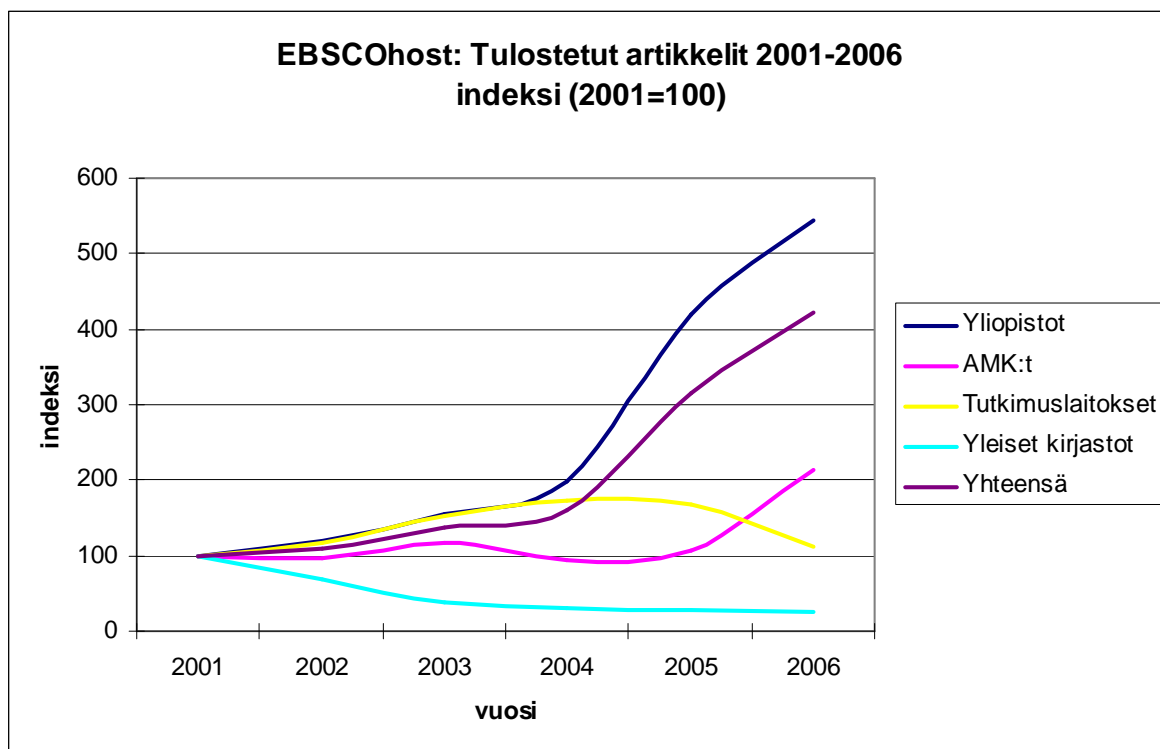
EbscoHost-tietokantojen käyttö lähes kaksinkertaistui vuosien 2004 ja 2005 välillä. Vuonna 2006 käyttö kasvoi edellisestä vuodesta 34 %. Voimakkainta kasvu on ollut yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektoreilla vaikka sektoreiden käytön volyymi onkin eri tasolla. Ebsco-aineistot ovat Nelli-portaalin käytetyimpiä aineistoja, mikä selittää myös käytön voimakkaan kasvun kahden viime vuoden aikana.

Kuvio 7. Tulostetut artikkelit sektoreittain EBSCO-tietokannoista 1999-2006

EBSCOhost: Tulostetut artikkelit 1999-2006

Kuvio 8. Tulostetut artikkelit sektoreittain EBSCOHost-tietokannoista 1999-2006 – indeksi

Nelli-portaalin tilastot

Nelli-portaalin tilastointi aloitettiin vuonna 2006. MetaLib-portaali ohjelman käyttötilastointi alkoi lokakuussa 2006, mistä lähtien MetaLibistä on saatu tilastot tehdyistä hauista. SFX-linkityspalvelun kautta on saatavissa organisaatiokohtaiset käyttöluvut artikkelilatauksista. Osa yliopistoista (mm. taidekorkeakoulut) otti Nelli-portaalin käyttöön kesken vuotta 2006, joten koko vuoden SFX-tilastoja ei ole käytettävissä. Ammattikorkeakoulusektorilla portaalin käyttöönotto on tapahtunut suurelta osin vuoden 2006 aikana, joten myöskään ammattikorkeakouluista ei ole koko vuoden tilastoja käytettävissä.

Yliopistosektorilla EBSCO- ja Elsevierin ScienceDirect-aineistojen artikkelilatauksista noin 15 % tapahtui Nelli-portaalin kautta. Yksittäisten yliopistojen käyttö kuitenkin vaihtelee huomattavasti, joten johtopäätösten tekeminen portaalin kautta tapahtuvasta käytöstä on vielä liian aikaista.

Project COUNTER

Kustantajien ja kirjastojen yhteinen kansainvälinen COUNTER-projekti (**C**ounting **O**nline **U**sage of **N**etworked **E**lectronic **R**esources) on tuottanut elektronisten aineistojen käyttötilastointiin sovellettavia suosituksia vuodesta 2002 lähtien. Suositusten etuna on tilastoinnin luotettavuus ja vertailtavuus. COUNTERin suurin vaikutus on FinELibissä näkynyt ulkomaisilta kustantajilta saatujen tilastotietojen luotettavuudessa. Suomalaisten aineistojen kustantajat eivät toistaiseksi tuota COUNTER-yhteensopivia käyttötilastoja.

FinELibin lisensioimista aineistoista COUNTER-yhteensopivia tilastoja tuottavat tällä hetkellä mm. ACS Publications, Science Online, EBSCO, Elsevier, Nature, ProQuest Information & Learning, OVID, Thomson Scientific, Blackwell, IEEE ja ISI. COUNTERin maaliskuussa 2006 julkaisemaa elektronisten kirjojen suosituksen mukaista käyttötilastointia ei ole vielä käytössä FinELibin lisensioimissa e-kirja-aineistoissa.

Tunnusluvut

FinELib-konsortion piirissä seurataan toisaalta aineistojen käyttöä ja toisaalta käytön kustannuksia. Näistä lasketaan tunnuslukuja. Uusina aineistoina tunnuslukutaulukossa ovat Blackwell, Ebrary, IEEE ja Wiley. Blackwell ja Wiley-aineistot lisensioitiin v. 2006 alusta lähtien, joten niiden artikkelihinta on aluksi korkea kunnes käyttäjät omaksuvat uudet aineistot käyttöönsä.

Ebraryn kohdalla hinta on ollut alhaisella tasolla heti lisensioinnin alusta lähtien ja laskeva trendi jatkuu edelleen v. 2006. Syynä edulliseen artikkelihintaan on erityisesti yliopistosektorilla aineiston tehokas käyttö. IEEE-aineistosta on saatu luotettavia käyttötilastoja vasta v. 2006 lähtien, minkä takia tunnuslukua ei aiemmin ole laskettu. Ammattikorkeakoulujen korkea artikkelihinta IEEE:ssä johtuu vähäisestä käytöstä.

Kluwer-lehdet liitettiin v. 2006 Springer LINK-aineistoon, minkä jälkeen kaikkien sektoreiden Springer LINK-hinta on pudonnut. EBSCO-aineistojen käytön voimakas kasvu laskee edelleen artikkelihintaa.

Taulukko 3. Artikkelihinnan kehitys sektoreittain 2003-2006

Aineiston nimi	Yliopistot				AMK:t				Tutkimuslaitokset			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
ACS	0,62	1,04	0,98	0,98	11,69	11,51	12,52	12,13	0,53	0,86	0,90	1,24
Blackwell				6,82								5,32
Ebrary			1,07	0,92			3,87	2,78				
EBSCO Host	0,41	0,34	0,27	0,22	0,85	1,2	1,02	0,55	2,05	1,48	2,85	4,72
Elsevier:SD	3,46	3,02	2,75	2,81	7,1	5,25	3,79	4,42	3,72	3,31	3,30	3,50
Emerald	2,62	2,45	1,80	1,00	1,74	1,74	1,52	1,36	6,22	5,55	7,84	3,57
IEEE				1,49				35,25				1,82
Springer LINK	5,82	7,08	7,21	5,80	27,5	40,96	31,45	25,0	7,48	8,97	8,3	5,76
Wiley Interscience				6,96								21,55

Valuuttayksikkönä on Euro. ACS-, Ebrary-, Wiley ja EBSCO-aineistoissa muuntokurssina on käytetty 1 EUR = 0,82 USD ja Emerald- ja Blackwell-aineistossa 1 EUR = 1,45 GBP.

4. ASIAKASPALVELUN JA TOIMINTATAPOJEN KEHITTÄMINEN

Toukokuussa 2006 toteutetussa asiakaskyselyssä tutkittiin kirjastojen tyytyväisyyttä Kansalliskirjaston tuottamiin kirjastoverkkopalveluihin. Kysely toteutettiin kaikille kirjastosektoreille ja vastauksia saatiin yhteensä 107 kirjastosta. Kyselyn perusteella kirjastot kokivat verkkoaineiston hankinnan ja portaalipalvelut erittäin tärkeiksi ja myös onnistuminen palveluiden tuottamisessa arvioitiin hyväksi.

Eriyisen tärkeiksi kirjastot kokivat Kansalliskirjaston tarjoamat koulutuspalvelut, joiden määrää toivottiin myös lisättävän. Tiedotusta FinELibin verkkosivujen ja sähköpostilistojen kautta kiiteltiin onnistuneeksi. Kehittämistoiveita kohdistettiin erityisesti Nelli-portaalin käyttöliittymään, helppokäyttöisyyttä toivottiin niin asiakkaille, kuin ylläpitäjillekin. Keväällä 2006 tehty Nelli-portaalin oma erillinen asiakaskysely toimii jatkossa kehitystyön pohjana.

Verkkoaineiston hankintaa ja portaalipalvelua koskevat palvelusopimukset päättyivät vuoden 2006 lopussa, jolloin palvelusopimusten päivittämisen yhteydessä päätettiin päivittää konsortion toimintaperiaatteet. Asiakirjatekstejä uudistettiin yhteistyössä konsortion kanssa pyytämällä asiakkailta palautetta. Asiakirjoja käsiteltiin myös konsortiorhymässä. Koska aineistohankintapalvelu on vakiintunut toimintatavoiltaan, sopimus solmittiin olemaan voimassa toistaiseksi. Portaalipalvelusopimus on edelleen määräaikainen.

FinELibin toimintaa ohjaavien ryhmien kolmivuotinen toimikausi päättyi vuoden 2006 lopussa. Ennen uusien ryhmien kokoamista sekä ohjaus- että konsortiorhymän sääntöjä uudistettiin. Konsortion intressiryhmiä pyydettiin nimeämään edustajansa ryhmiin. Ryhmien kokoonpanot vahvistettiin Kansalliskirjaston johtokunnassa.

Erikoiskirjastojen toiveesta vuoden 2006 aikana konsortioyhmässä käsiteltiin neljässä eri kokouksessa kustannustenjakomallin uudistustarpeita. Laskelmia valmisteltiin yhdessä tutkimuslaitoksia edustavan organisaation kanssa. Kustannustenjakomallista ei konsortioyhmässä löydetty sellaista uutta mallia, jonka sektoreiden edustajat olisivat voineet hyväksyä ja näin malliin ei tehty muutoksia.

FinELibin uusi asiakaspalvelukokonaisuus, Halti-tietokanta avattiin asiakkaille helmikuussa 2006. Haltissa on tietoa aineistojen hankinnan tueksi: tietoja aineistoista, niiden käytöstä, sopimuksista ja käyttöehdoista. Portaalitietojen kokonaisuus palvee Nelli-tiedonhakuportaalin ylläpitäjiä jäsenorganisaatioissa. Halti-tietokantaa kehitetään yhdessä asiakaskirjastojen kanssa. Tavoitteena on luoda toimiva työkalu kaikkiin e-aineistojen hankinnan ja käyttöön saattamisen vaiheisiin.

5. NELLI-TIEDONHAKUPORTAALI

Tiedonhakuportaali voi parantaa tietoresurssien käytettävyyttä ja saatavuutta merkittävästi. Edellytyksenä on järjestelmän helppokäyttöisyys sekä tiedotuksen ja koulutuksen onnistuminen. Erilaisten käyttäjien tiedonhakukäyttäytyminen poikkeaa toisistaan. Jotta Nelliä voitaisiin kehittää palvelemaan erilaisten käyttäjien tarpeita, tarpeet pitää tunnistaa.

Nelli-portaali oli vuoden 2006 lopussa käytössä valtaosassa yliopistoja (19), ammattikorkeakouluja (19) ja osassa maakuntakirjastoja (10). Suurin osa FinELibin hankkimasta aineistoista on käytettävissä Nelliin kautta. Toimintavuoden aikana keskityttiin Nelli-portaalin käytön strategiseen suunnitteluun. Vuonna 2006 selkeytettiin Nelliin roolia osana sähköisiä kirjastopalveluita ja etsittiin sektoreittain Nelliin kehittämisen suuntaviivoja.

Nelli parantaa aineistojen saavutettavuutta ja näkyvyyttä. Valtakunnallisesti merkittävää on ollut kehitystyö standardihakurajapintojen kehittämiseksi. Erityisesti kotimaisten aineistojen liittäminen Nelliin kautta haettavaksi on ollut työlästä, mutta paljon uusia kotimaisia aineistoja onnistuttiin liittämään Nelliin. Lisäksi valtaosa (90%) kotimaisista yleisten kirjastojen tietokannoista on liitetty Nelliin.

Asiakkaiden tilaamien lehtipakettien sisältöjä selkeytettiin ja lehtien asentamisohjeita parannettiin. Näitä tehtäviä varten rekrytoitiin uusi työntekijä, joka työskenteli Nelliin parissa ½ henkilötyövuotta. Nelli-palveluista tehtiin asiakastytyväisyyskysely. Kyselyyn vastasi 73 asiakasta, joten vastausprosentti oli hyvä (31%). Tehtävien ja palveluiden tärkeyden arvioinnissa keskiarvo oli 4.39/5. Onnistumisen keskiarvo oli 3,5. Sektorien välillä ei merkittäviä eroja vastauksissa ollut. Suurimpia kehityskohteita ovat Nelli-portaalin käytettävyyks. Lisää aineistoja toivottiin liitettävän haettavaksi Nelliin kautta.

Vuoden 2006 aikana kehiteltiin edelleen USEMARCONia, MARC-formaatti-konversiotyökalua sekä otettiin käyttöön OAI-PMH protokollaa hyödyntävä MetaIndex-työkalu, jolla voidaan haravoida Nelliin metatietoja luoda niistä indeksejä.

Integrointi julkaisujärjestelmiin hyppäsi askeleen eteenpäin kun Kansalliskirjastossa ja useissa yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa otettiin käyttöön avoimeen lähdekoodiin perustuva DSpace-julkaisualusta. Nelliä voi tehdä DSpaceissa oleviin julkaisuarkistoihin hakuja tai vaihtoehtoisesti, julkaisuarkistot voidaan indeksoida Nelliin MetaIndex-työkalulla (OAI-PMH). Mikkelin digitointi- ja konservointilaitoksen digitoimaan aineistoon ei vielä ole onnistuttu rakentamaan riittävää rajapintaa Nelli-hakuja varten.

6. HENKILÖSTÖ JA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

FinELibin toimialueelle perustettiin vuonna 2006 kahdeksan virkaa. Vuoden 2006 lopussa FinELibin toimialueella oli 14 vakituista virkaa tai tointa (13,61 henkilötyövuotta) sekä yksi tuntityöntekijä. Henkilöstön keski-ikä oli 45,1 v. FinELib-palveluyksikkö toimii osana laajempaa kokonaisuutta (Kirjastoverkkopalvelut 1.3.2007 alkaen). Vuoden 2006 aikana käynnistettiin organisaatiouudistuksen valmistelu. Uudistuksen tuloksena palveluita kirjastolle voidaan kehittää yhä systemaattisemmin osaamista laajasti hyödyntäen.

Henkilöstön kehittämisen erityisinä haasteina vuonna 2006 ja vuoden 2007 alkupuolella oli uuden henkilöstön rekrytointi ja perehdyttäminen. Määräaikaisina hoidettujen tehtävien vakinaistaminen takaa jatkuvan kehittämisen ja lisää työtyytyväisyyttä. Siirtyminen uuteen palkkausjärjestelmään aiheutti sen, että henkilökunnan kanssa käytiin kehityskeskustelujen lisäksi palkkauskeskustelut.

Kansalliskirjastossa järjestettiin syksyllä 2006 ensimmäistä kertaa työtyytyväisyyskysely. Kansallisen elektronisen kirjaston palvelut -päätoiminnon työtyytyväisyystulos (3,41) ylitti sekä valtionhallinnon keskiarvon (3,27) että Kansalliskirjaston keskiarvon (3,14). Suurinta tyytymättömyyttä henkilöstössä aiheuttaa alhaiseksi koettu palkkaus.

FinELibin palveluyksikön sisäisenä koulutuksena järjestettiin koulutusta sopimuksista sekä aineistohankinnan että Nelli-portaalin parissa työskentelevälle henkilökunnalle. Licensiointi- ja portaaliitiimit kouluttivat myös toisiaan oman osaamisalueensa asioista.

FinELib-palveluyksikkö on asiantuntijayksikkö. Asiantuntijuutta kuvastaa henkilökunnan julkaisemien artikkelien lukumäärä (13) sekä esitelmät kotimaassa (24) ja ulkomailla (10). Artikkelit ja esitelmät esitetään raportin liitteessä. Henkilökunta koulutuspäiviä oli vuoden 2006 aikana yhteensä 14,1/hvt.

Konsortion jäsenille suunnatut koulutukset

Licensioitujen aineistojen koulutuksia järjestettiin 15:stä elektronisesta aineistosta. Yhteensä aineistokoulutustilaisuuksia oli vuoden aikana 32 kpl, joista 15 Helsingissä, viisi Tampereella ja Oulussa sekä neljä Jyväskylässä ja Turussa. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä 449 henkilöä.

Muita asiantuntijoille järjestettyjä tilaisuuksia olivat asiantuntijaseminaari Helsingissä 14.2. sekä FinELib-päivä 9.5. ja ERM-seminaari 19.9.Helsingissä. Nämä tilaisuudet keräsivät osallistujia yhteensä 419 henkeä.

Nelli-portaalista järjestettiin kuusi koulutusta vuoden 2006 aikana. Koulutustaulukot ovat liitteen sivulla 20.

7. FINELIBIN TALOUS 2006

Vuoden 2006 aikana FinELibin kokonaisliikevaihto oli yhteensä noin 15,1 milj. euroa. Suurin erä kokonaisliikevaihdosta oli FinELibin asiakaskirjastojen e-aineistohankintakulut summaltaan 10,7 milj. euroa (71,1 % liikevaihdosta). E-aineistojen keskitetty rahoitus sisältäen myös henkilöstö- ja muut kulut oli 24,7 % liikevaihdosta ja Nelli-portaalin osuus loput eli 4,2 % liikevaihdosta.

Alla olevassa taulukossa näkyy, kuinka kulut jakaantuivat sektoreittain aineistohankinnan ja Nelli-portaalin kohdalla. Yliopistojen osuus kokonaisrahoituksesta oli 75,5 %, ammattikorkeakoulujen 10,7 %, tutkimuslaitosten 10,7 % ja yleisten kirjastojen 3,1 %. Tutkimuslaitosten aineistohankinta kokonaisuudessaan katetaan omarahoituksena.

Taulukko 4. Kulut sektoreittain

	Aineiston hankinnasta aiheutuneet kulut	E-aineistot (OPM-tuki)	Asiakkaiden e-aineistojen omarahoitus	Yhteensä	%-osuus kokonaisliikevaihdosta	Omarahoituksen %-osuus kokonaisliikevaihdosta
Yliopistot	261 430	2 649 318	8 176 846	11 087 594	77 %	57 %
Ammattikorkeakoulut	110 754	553 217	793 719	1 457 690	10 %	6 %
Tutkimuslaitokset	72 424		1 533 901	1 606 325	11 %	11 %
Yleiset kirjastot	72 424		207 066	279 490	2 %	1 %
Yhteensä	517 032	3 202 535	10 711 532	14 431 099	100 %	74 %

Taulukossa 5. näkyy kuinka kulut jakautuvat kululajeittain. Selvästi suurin kuluerä on e-aineistot, jotka vastaavat 92,4 % kokonaiskuluista. Henkilökulut olivat 3,8 %, koulutus- ja matkakulut 0,4 %, atk-ohjelmisto- ja ylläpitokulut 2,5 % sekä muut kulut 0,9 % kokonaiskuluista. Aineistohankinnan kuluista merkittävin osuus oli e-aineistojen hankintakuluja ja Nelli-portaalin kuluista atk-kulut olivat merkittävimpiä.

Taulukko 5. Kulut kululajeittain

	Aineistohankinta	Nelli-portaali	Asiakkaiden e-aineistojen omarahoitus	Yhteensä	%-osuus kokonaisliikevaihdosta
E-aineistot	3 202 535		10 711 532	13 914 067	92,4
Henkilöstö	346 789	229 778		576 567	3,8
Koulutus ja matkustus	40 767	26 338		67 105	0,4
Atk ohjelmisto ja ylläpito	50 546	325 737		376 283	2,5
Muut	78 930	49 798		128 728	0,9
Yhteensä	3 719 567	631 651	10 711 532	15 062 750	100,0

Aineistohankinta

E-aineistojen hankinnassa keskitetyn tukea varten oli budjetoitu yliopistojen osalta 2 542 000 euroa ja ammattikorkeakoulujen osalta 529 500 euroa. Yliopistoissa toteutunut tuki oli 2 649 000 euroa, jolloin yliopistojen e-aineistoihin varattu tuki ylitti myönnön yhteensä 107

000 eurolla. Tämä ylitys katetaan aikaisemmilta vuosilta siirtyneellä säästyneellä yliopistosektorin määrärahalla. Vuoden 2006 lopussa siirtomäärärahaa oli käyttämättä 1 300 000€. Yliopistojen OPM:n tuessa oli mukana lisämäärärahaa humanistisiin aineistoihin (v. 2006 varattu 142 000 euroa, poistuu vuonna 2007). Ammattikorkeakoulujen toteutunut tuki oli 553 000 euroa.

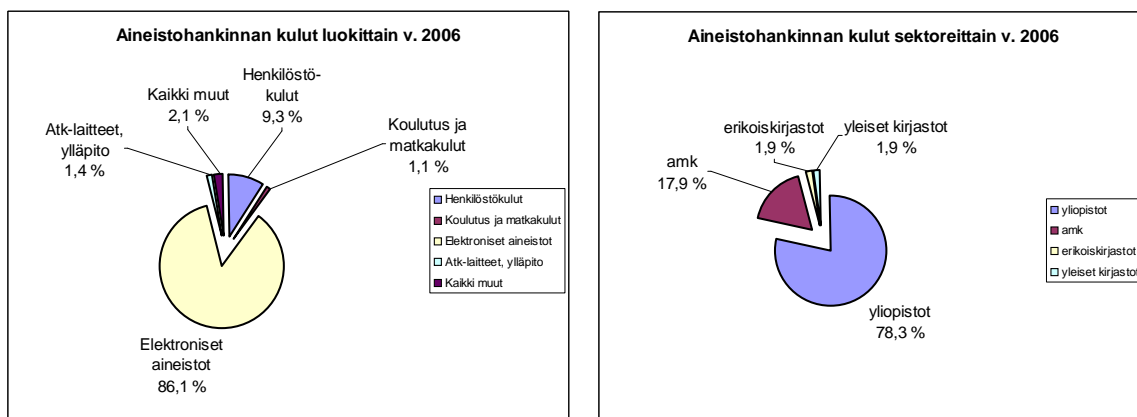
Kirjastojen omarahoitusosuus v. 2006 oli yhteensä 10,7 milj. euroa (sektori-kohtainen tarkempi jako taulukossa 4).

Aineistohankinnan henkilöstökustannukset olivat 347 000 euroa. Koulutus- ja matkustuskulut olivat 41 000 euroa. Atk-kulut olivat yhteensä 51 000 euroa, mikä muodostui suurimmalta osin Halti-asiakastietokannan kehittämisen ja ylläpidon kustannuksista. Muita kuluja oli 79 000 euroa. Alla olevassa taulukossa näkyy kuinka kulut jakaantuvat aineistohankinnassa sektoreittain ja kuluerittäin. Kuviossa 9 näkyy vastaavat tiedot graafisessa muodossa.

Taulukko 6. Elektronisen aineistohankinnan kulut v. 2006

	Yliopistot	Ammattikorkeakoulut	Yleiset kirjastot	Tutkimuslaitokset	Yhteensä	Osuus kokonaiskuluista %
E-aineistot	2 649 318	553 217			3 202 535	86,1
Henkilöstö	175 870	60 458	55 231	55 231	346 789	9,3
Koulutus ja matkustus	23 264	6 785	5 359	5 359	40 767	1,1
Atk ohjelmisto ja ylläpito	31 211	11 580	3 878	3 878	50 546	1,4
Muut	31 085	31 931	7 957	7 957	78 930	2,1
Yhteensä	2 910 748	663 971	72 424	72 424	3 719 567	100,0

Kuvio 9. Aineistohankinnan kulut luokittain ja sektoreittain

Nelli-portaali

Nelli-portaalin kulut vuonna 2006 olivat yhteensä 632 000 euroa. Yliopistojen osuus kuluista oli 45,1 %, ammattikorkeakoulusektorin 25,3 % ja yleisten kirjastojen 29,6 %. Vuoden aikana ei tehty suuria laajennuksia aikaisempien vuosien lailla. Portaalin kehittämiseksi hankittiin MetaIndex-lisenssi sekä parannettiin palvelinkapasiteettia hankkimalla lisätehoa Nelli-palvelimeen.

Nelli-portaalin kuluista suurin osa eli 51,6 % oli ohjelmisto- ja ylläpitokuluja. Henkilöstökulujen osuus oli 36,4 %, koulutuksen ja matkustuksen 4,2 % ja kaikkien

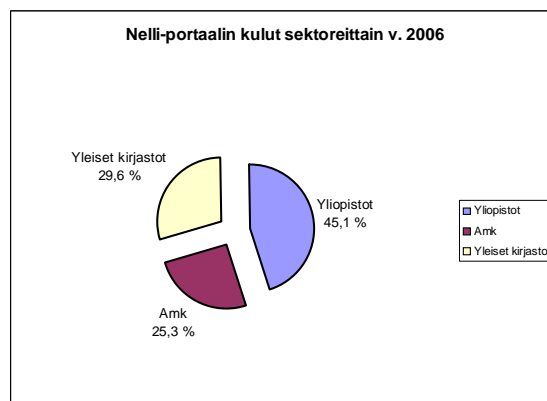
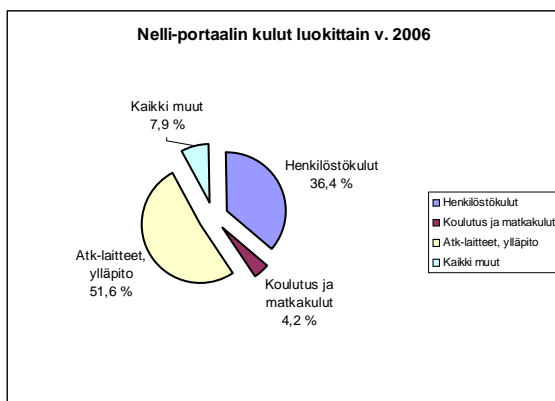
muiden kuluja yhteensä 7,9 %. Muissa kuluissa suurin osa oli Helsingin yliopiston perimä yleiskustannusosuus.

Alla olevassa taulukossa näkyy kuinka kulut jakaantuvat Nelli-portaalissa sektoreittain ja kulueroittain. Kuviossa 10 näkyy vastaavat tiedot graafisessa muodossa.

Taulukko 7. Nelli-portaalin kulut 2006

	Yliopistot	Ammattikorkeakoulut	Yleiset kirjastot	Yhteensä	Osuus kokonaiskuluista %
Henkilöstö	116 000	58 715	55 063	229 778	36,4
Koulutus ja matkustus	17 331	3 473	5 534	26 338	4,2
Atk ohjelmisto ja ylläpito	146 602	82 633	96 502	325 737	51,6
Muut	4 942	15 025	29 832	49 798	7,9
Yhteensä	284 875	159 846	186 931	631 651	100,0

Kuvio 10. Nelli-portaalin kulut luokittain ja sektoreittain

Liite: sivut 20-24

KOULUTUKSET, TUTKIMUKSET, ESITELMÄT, ARTIKKELIT, JÄSENYYYDET

Aineistokoulutustilaisuuksia konsortion jäsenille järjestettiin toimintavuoden aikana seuraavista 15:stä elektronisesta aineistosta:

Blackwell, Compendex & Engineering Village 2, CSA/RefWorks, Ebrary, ECCO, ECCO/LRC, Edilex. EEBO, Facta, IEEE/IEE, Medic, Mediearkivet, MOT (TrueStyler, Web Transmart) ja Proquest

Taulukko 8. FinELibin järjestämä koulutus

Koulutuspaikkakunta	Tilaisuuksien määrä	Osallistujamäärä
Helsinki	15	182
Jyväskylä	4	58
Oulu	7	92
Tampere	5	65
Turku	4	52
<i>Yhteensä</i>	<i>35</i>	<i>449</i>

Taulukko 9. Kirjastoverkolle järjestetyt asiantuntijatilaisuudet

Tilaisuus	Aika ja paikka	Osallistujamäärä
FinELib asiantuntijaseminaari	Helsinki 14.2.2006	115
Kirjastoverkkopäivä	Helsinki 21.3.2006	180
FinELib-päivä	Helsinki 9.5.2006	175
ERM-seminaari	Helsinki 19.9.2006	129
Yhteistilastopäivä: johtajien workshop	Helsinki 20.11.2006	69
Yhteistilastoworkshop (Etelä-Suomi)	Helsinki 1.12.2006	11
Yhteistilastoworkshop (Etelä-Suomi) II	Helsinki 4.12.2006	10
Yhteistilastoworkshop (Etelä-Suomi) III	Helsinki 7.12.2006	20
Pohjois-Suomen workshop I	Oulu 13.12.2006	9
Pohjois-Suomen workshop II	Oulu 13.12.2006	7
Sisä-Suomen workshop	Tampere 14.12. 2006	12
<i>Yhteensä</i>		<i>129</i>

Taulukko 10. NELLI-koulutukset

Aihe	Aika ja paikka	Sektori	Osallistujamäärä
MetaLib	23.-25.1. Helsinki	amk	20
Sfx	6.-7.3. Helsinki	amk	20
Brush up	31.3.Helsinki	amk	35
Brush up	29.5. Helsinki	yleiset kirjastot	10
Brush up	25.9. Helsinki	yleiset kirjastot	16
Brush up	2p.9. Helsinki	amk	14
<i>Yhteensä</i>			<i>115</i>

Tutkimukset FinELib-toiminnasta

Katarina Holmin (nyk. Vesterlund) pro gradu -tutkielma (2006): Administration av elektroniska resurser i fem vetenskapliga bibliotek i det nationella elektroniska biblioteket, FinELib

Maria Molanderin pro gradu -tutkielma (2006): Elektronisen aineiston vaikutus kaukopalvelutoimintaan Oulun yliopiston kirjastoissa

Johanna Riikosen pro gradu -tutkielma (2006): Nelli-tiedonhakuportaalin käytettävyys ja hyödyllisyys yleisen kirjaston asiakkaan tiedonhankinnassa.

Vakkari, Pertti and Talja, Sanna (2006): Searching for electronic journal articles to support academic tasks. A case study of the use of the Finnish National Electronic Library (FinELib). Information Research, 12 (1) paper 285.

Vakkari, Pertti: Trends in the use of digital libraries by scientists in 2000-2005: A case study of FinELib (abstrakti)

FinELib henkilöstön pitämät esitelmät

Kansalliset esitelmät

Kirjastoseura – strategiaseminaari, Helsinki 12.1.2006, Kristiina Hormia-Poutanen: Suomen kirjastoseuran strategia - kansalliskirjaston kommentteja

Tilastotiedon hyödyntäminen kirjastojen toiminnan arvioinnissa, Helsinki 17.1.2006, Ari Rouvari (seminaarin järjestäjänä)

FinELib-asiantuntijaseminaari Helsinki 14.2.2006, Kristiina Hormia-Poutanen: Perusaineistot

Asiantuntijaseminaari, Helsinki 14.2.2006, Ari Alkio: Halti – hallintatietokanta

Kirjastoverkkopäivä Helsinki 21.3.2006, Kristiina Hormia-Poutanen: Kansalliset kirjastoverkkopalvelut – tuloksia ja tavoitteita

Tekijänoikeus, verkkoaineistot ja käytettävyys, Helsinki 4.4.2006, Paula Mikkonen: FinELibin kautta hankittujen e-aineistojen lisenssisopimukset - käyttöehdot ja kirjaston vastuu

Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitos. julkaisukokoelmien hallinta, Tampere 10.4.2006, Terhi Manninen: E-aineistojen hankinta ja käyttö kansallisella tasolla ja lisenssisopimukset elektronisen aineiston hankinnassa

Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus, Informaatiotutkimuksen aikuisopiskelijoiden koulutus, Hämeenlinna 27.4.2006, Terhi Manninen: E-aineistojen hankinta ja käyttö kansallisella tasolla ja lisenssisopimukset elektronisen aineiston hankinnassa

Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus, Informaatiotutkimuksen aikuisopiskelijoiden koulutus, Tampere 3.5.2006, Paula Mikkonen: E-aineistojen hankinta ja käyttö kansallisella tasolla ja lisenssisopimukset elektronisen aineiston hankinnassa

FinELib-päivä, Helsinki, 9.5.2006, Ari Rouvari (Nelli-osuuden pj): Nelli - Hankinnasta hakuun

FinELib-päivä Helsinki, 9.5.2006, Arja Tuuliniemi (Aineistonhankinta-osuuden pj): E-aineistojen käyttö

FinELib-päivä Helsinki, 9.5.2006, Kristiina Hormia-Poutanen, FinELib-konsortion strategia uudistuu

Tietopalvelupäivä, Espoon kaupunginkirjasto, Espoo 10.5.2006, Arja Tuuliniemi: EEBO, ECCO ja muut yleisten kirjastojen aineistot

Pirkanmaan portaalipäivä, Tampere 16.5.2006, Arja Tuuliniemi: FinELib-aineistot yleisissä kirjastoissa

Triangeli-päivät, Kuopio 18.5.2006, Ari Rouvari, Ere Maijala: MetaIndex ja Kokoelmakartta

FinSMUG-päivä, Kuopio 19.5.2006, Ari Rouvari: Päivän puheenjohtaja

FinSMUG, Kuopio 19.5.2006, Ere Maijala, Ari Rouvari: Nellin tilastot

Länsi-Suomen läänin kirjastopäivät, Tampere 23.5.2006, Arja Tuuliniemi: Elektroniset aineistot yleisissä kirjastoissa

Haka-käyttäjien kokoontuminen, Helsinki 30.5.2006, Ari Rouvari: Pääsy kirjastojen lisensoituihin aineistoihin

TuKKK henkilöstökoulutus, Turku 9.10.2006, Terhi Manninen: Elektronisten aineistojen käyttöoikeudet - FinELib lisenssisopimukset

Erikoiskirjastopäivät 2006, Helsinki 14.11.2006, Paula Mikkonen: Mitä FinELib tarjoaa erikoiskirjastoille? FineLib-aineistojen käyttöehdot

Yhteistilastopäivä, Helsinki 20.11.2007, Kristiina Hormia-Poutanen: Kirjastotoiminnan vaikuttavuus

Erikoiskirjastojen neuvoston syyskokous, Helsinki 21.11.2006, Paula Mikkonen: FinELib-ohjausryhmän ja -konsortiorryhmän uusien jäsenten haku

Landskapsbiblioteksmöte i Vasa, Vaasa 29.11.2006, Arja Tuuliniemi: Ändringar i FinELib service för almäna bibliotek

Kansainväliset esitelmät

ICOLC 2006 Spring meeting Philadelphia, USA 26.-29.3.2006, Paula Mikkonen: FinELib Consortium E-book Deals

Proceedings of 8th Croatian Special and University Libraries Conference Opatija, Kroatia 27-28.4, Kristiina Hormia-Poutanen: Developing Digital Library Services in Finland – Government providing Funding for Core services

Crimea 2006 13th international Conference Sudak, Krimi-Ukraina 16.6.2006, Ari Rouvari: NELLI-the Finnish Model of Information Retrieval Portal

IFLA Seoul, Etelä-Korea 17-27.8.2006, Paula Mikkonen: Analysing E-book Pricing Options and Models based on FinELib e-book Strategy

IGELU 2006 Tukholma 12.9.2006, Ere Maijala, Ari Rouvari: Shibboleth Middleware Software EEndUser Edinburgh, Skotlanti 1.9.2006, Ere Maijala: WebVoyáge Enhancement Script

IGELU 2006, Tukholma 13.9.2006, Ari Rouvari puheenjohtajana: Consortia Special Interest working group Meeting

IGELU 2006 Tukholma 13.9.2006, Ari Rouvari, Ere Maijala: MetalIndex - Clearly a Success

Nordic Innovative user group meeting 2006, Helsinki 13.10.2006, Ari Rouvari: Nelli - The Finnish Model of Information Retrieval Portal

European ICOLC, Rooma 11.-14.10.2006, Kristiina Hormia-Poutanen: Customer satisfaction in consortium environment

European ICOLC Rooma 11.-14.10.2006, Arja Tuuliniemi: Outcomes of a National Consortium

European ICOLC Rooma 11.-14.10.2006, Arja Tuuliniemi: E-kirja-workshopin puheenjohtaja

FinELib-henkilöstön julkaisemat artikkelit

Hormia-Poutanen, Kristiina (2006): Helsingin yliopiston kirjastosta Kansalliskirjastoksi. Kansalliskirjaston palvelutehtävä laajenee. Signum 4/2006.

Hormia-Poutanen, Kristiina (2006): Helsingin yliopiston kirjastosta Kansalliskirjastoksi. Kansalliskirjasto 3-4/2006.

Hormia-Poutanen, Kristiina (2006): The National Library of Finland – The National Koivisto-Nieminen, Jaana (2006). Asiakaskyselyn tulokset ohjaavat kansallisten kirjastoverkkopalvelujen toimintaa. Kansalliskirjasto 3-4/2006

Hormia-Poutanen, Kristiina (2006): Kansalliskirjaston palvelut kirjastoverkolle – tuloksia vuodelta 2005. Kansalliskirjasto tiedottaa 1/2006. 2.3.2006.

Hormia-Poutanen, Kristiina et. Al (2006): Consortia in Europe – describing the various solutions through four country examples. Library Trends. Vol 54 (3) s. 359-381

Mikkonen, Paula (2006): World Library and Information Congress 72nd IFLA General Conference and Council 20-24 August 2006, Seoul, Korea, Analysing E-book Pricing Options and Models based on FinELib e-book strategy. 7 s. Julkaistu osoitteessa <http://www.ifla.org>

Nissilä, Katri (2006): Viestintä kirjastoverkkopalveluiden työvälineenä. Kansalliskirjasto tiedottaa 2/2006. 16.5.2006.

Rouvari, Ari & Maijala, Ere (2006): MetalIndex – Nelli uusi työkalu. Tietolinja 1/2006.

Rouvari, Ari & Maijala, Ere (2006): The Unknown Module: MetalIndex – What on earth are they doing? SMUG 4 EU. Issue 3 June 2006.

Rouvari, Ari & Pennanen, Jukka (2006): Nelli-portaali ylittää kirjastosektorirajat. Kansalliskirjasto 3-4/2006. Helsinki.

Rouvari, Ari (2006): Kirjastopalvelut Google Scholarin kautta? Tietolinja 1/2006.

Salminen, Leena & Tuuliniemi, Arja & Heinemann Laila (2006): Elektronisten aineistojen hallinnointijärjestelmät: Halti seuraa isojen jalanjäljissä. Tietolinja 2/2006.

Salminen, Leena (2006): Mitä elektronisia aineistoja yleiset kirjastot haluavat. Kirjastolehti 6/2006.

FinELibin henkilöstön jäsenyydet valtakunnallisessa ja kansainvälisessä toiminnassa

Valtakunnallinen jäsenyys

Kristiina Hormia-Poutanen, Kirjastojen yhteisten verkkopalveluiden ohjausryhmän jäsen 2004 – 2005

Kristiina Hormia-Poutanen, Suomen virtuaaliyliopiston johtoryhmän jäsen

Kristiina Hormia-Poutanen, FinELib ohjausryhmä, esittelijä

Kristiina Hormia-Poutanen, FinELib konsortioyhmä, pj.

Kristiina Hormia-Poutanen, OPM kansalliskirjasto 2005 työryhmä

Kristiina Hormia-Poutanen, HY-HYK tukiryhmä, asiantuntija

Kristiina Hormia-Poutanen, HYK johtokunta, asiantuntija

Kristiina Hormia-Poutanen, Yliopistokirjastojen neuvosto, asiantuntija

Ari Rouvari, Tietolinja - Helsingin yliopiston kirjaston elektronisen tiedotuslehden toimituskunnan jäsen

Ari Rouvari, Kansalliskirjasto - Helsingin yliopiston kirjaston tiedotuslehden toimituskunnan jäsen

Ari Rouvari, Haka-infrastrukturi – toimikunnan jäsen 1.4.2004 alkaen

Ari Rouvari, STKS:n hallituksen jäsen

Ari Rouvari, STKS:n laatutyöryhmän puheenjohtaja

Arja Tuuliniemi, FinELib-konsortioyhmä, sihteeri

Kansainvälinen jäsenyys

Ari Alkio, COUNTER Focus group

Kristiina Hormia-Poutanen, Elsevier Library Advisory Board

Kristiina Hormia-Poutanen, eIFL resource person

Ari Rouvari, ML/SFX Product Working Groupin jäsen

Ari Rouvari, ML/SFX konsortion työryhmän puheenjohtaja

Arja Tuuliniemi, Blackwell Library Advisory Board

Arja Tuuliniemi, Springer Library Advisory Board